

РЕШЕНИЕ

№ 90

гр. Варна, 20.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Магдалена Кр. Недева

Членове: Диана Д. Митева
Даниела Д. Томова

при участието на секретаря Ели К. Тодорова
като разгледа докладваното от Диана Д. Митева Въззивно търговско дело № 20223001000714 по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството подлежи на разглеждане по реда на чл. 258 и сл. ГПК и е образувано по приета за разглеждане **въззивна жалба** на П. К. А., срещу **решение №93/03.10.2022г.**, постановено по ТД №66/2022г. на ОС-Добрич (електронно дело 20223200900066), с което е била отхвърлена предявена срещу “ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ” АД претенция за присъждане на застрахователно обезщетение в размер на 60 000 лв. за неимуществени щети, причинени на ищцата, увредена от смъртта на лицето, с което фактически е съжителствала на съпружески начала, причинена от застрахован по задължителна застраховка „гражданска отговорност“ автомобилист, ведно със законната лихва върху главницата, считано от увреждането до окончателното изплащане на задължението, като са били определени и разноски в тежест на ищцата.

Предварителните въпроси по допустимостта на производството и редовното сезиране на въззивния съд са разгледани в определение № 11/05.01.23г, неоспорено след обявяване на страните, ведно с доклада на изложените подробни оплаквания по обжалвания акт.

Въззивницата П. К. А., чрез адв. В., излага оплаквания за неправилно оценени доказателства за поведение на застрахования водач на лек автомобил и неправилно игнориране на нарушенията на ЗДвП допуснати от него при препречване на пътя по начин, изключващ безопасното преминаване и на възприетия като движещ се в същата посока мотоциклетист. Оплаква се, че изводът за отричане на значението на противоправното управление на

автомобила извън маркираната лента за движение в посоката на тези участници е необоснован и съответно неправилно е била отхвърлена претенцията на увредената ищца, загубила силна емоционална връзка с починалия мотоциклетист, като резултат от независимо причинено и с поведение на застрахования автомобилист пътнo-транспортно произшествие.

Представителят на въззивницата пледира по същество пред настоящата инстанция, като акцентира върху доказаната обективна възможност мотоциклета да премине безопасно през мястото на удара, ако водачът на автомобила не бе нарушил множество изисквания на закона и така самостоятелно създал част от опасността, реализирана като риск, покрит от застрахователя. Същите съображения са изложени и в писмените бележки. Моли за отмяна на обжалваното решение и уважаване в цялост на предявената претенция след определяне на справедливо обезщетение, съразмерно на степента на съпричиняването на вредите от всеки от участниците в ПТП.

Въззиваемият застраховател ЗД“БУЛ ИНС“АД, оспорва оплакванията, като сочи, че изводите за причиняване на вредите изключително с поведението на починалия мотоциклетист са съответни на официално установените факти от компетентните органи, а прехвърлянето на отговорността за причиняване а ПТП върху автомобилиста би довело да нарушаване на закона(чл. 20 ЗДвП), изискващ от водача на мотоциклета да се съобрази с опасността на платното, възникнала при включването в движението на автомобила.

В бланкетно писмено становище по същество пълномощникът на въззиваемия пледира за потвърждаване на правилното отхвърляне на неоснователна претенция за вреди, причинени изцяло от виновния пострадал водач на мотоциклета.

Страните претендират насрещно за присъждане на разноските и във въззивното производство. Представителят на въззивницата е обявил безплатно предоставена адвокатска услуга, а въззиваемият е конкретизирал искането си за юрисконсултско възнаграждение в списък по чл. 80 ГПК (л.31).

За да се произнесе въззивният състав съобразява следното:

Решението на първоинстанционния съд е действително (по критериите, възприемани в мотивите към ТРОСГТК №1/2011 г. на ВКС) и съответства на предявена пряка претенция от увредено трето лице от смърт на пострадал участник в ПТП срещу застрахователя на автомобилиста, съпричинил неимуществените щети.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск на осн. чл.432, ал.1 от КЗ, за присъждане на застрахователно обезщетение в размер на 60 000лв., поискано, но неизплатено от ответника като справедлив еквивалент за половината от стойността на независимо съпричинени от двамата участници в ПТП неимуществени вреди, включващо и дължима от застрахования законна лихва върху главницата, считано от деня на увреждането 05.03.2017г до окончателното им погасяване. Ищцата е основала претенцията си като ползващо се от застраховката увредено лице с твърдения за понесени психични страдания от смъртта на водача П. Г., управлявал мотоциклет

„Хонда“ВФР 750Ф с ДК№Н1134В, в резултат на ПТП, предизвикано на 05.03.2017г. в гр. Добрич при нарушения на правилата за движение и от водач на л.а. „Тойота Рав 4“,с ДК№ТХ 6066 НХ, застрахован за управление на същия автомобил при ответното търговско дружество. Ищцата е посочила, че е загубила изключително силна дългогодишна емоционална близост с починалия, с когото живеела на семейни начала в общо домакинство, планирали сватба и деца и общо бъдеще като семейство, като внезапната смърт на партньора ѝ в този етап от развитие на връзката им е изживяна като тежка скръб и непреодолимо усещане на загубата. Застрахователят е оспорил в отговора по исковата молба наличието на основание за гражданска отговорност на застрахования водач на автомобила, като е посочил допълнително и непредвидимостта за включилия се в движението автомобилист удар, настъпил само поради повишената скорост на мотоциклета и липсата на каквато и да е реакция от негова страна за безопасно избягване на опасността. Оспорени са и твърденията за съвместно фактическо съпружеско съжителство и конкретно размерът на търсения паричния еквивалент за евентуално понесени страдания, като също евентуално ответникът е възразил и за липса на основание за ангажирането му със законни лихви, при наличие на разгледана неоснователна претенция и обосноваването ѝ отклоняване в срока за произнасяне. Ответникът е възразил и за изсрочване на прекия иск по давност.

Обжалваното решение изцяло кореспондира на тези процесуални действия на страните и съдът го намира за допустимо.

С обжалваният акт първата инстанция е отхвърлила претенцията в цялост, като е намерила за недоказано причиняването на пътния инцидент с поведението на застрахования водач на автомобила.

Съдът, след преценка на изложените в жалбата оплаквания, съобразно чл.269 от ГПК, и представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Безспорни пред Варненския апелативен съд са фактите по поведението на починалия мотоциклетист и механизма на настъпването на вредоносното събитие, установен от първата инстанция със заключението на автоексперт въз основа на официално удостоверени в протоколи от ПТП и оглед на местопроизшествие с фотоалбум следи от движение на автомобил: На 05.03.2021г. около 12,40-12,50ч. в гр.Добрич, след като посетил предприятието Вторични суровини на ул.“Хан Тервел“, В. Д. П. се върнал към паркирания в близост до входа му л.а. „Тойота Рав 4“,с ДК№ТХ 6066 НХ и след като се качил в него, преди да потегли в посока към центъра на града се е огледал в огледалата за обратно виждане и е видял далеч зад себе си мотоциклет, движещ се в същата посока. Като преценил, че отстоянието е достатъчно, водачът на автомобила потеглил плавно и заел своето платно за движение, като постепенно се отклонявал в ляво докато настъпило взаимното пресичане с траекторията на бързо приближилия се мотоциклет „Хонда“ВФР 750Ф с ДК№Н1134В, управляван от П. Г. който не променил нито посока, нито скорост на своето движение до удара на двете МПС, в следствие на който мотоциклетът е паднал върху платното за движение и се придвижил в това положение на 17-18 м. напред и вляво, а водачът се отделя от седалката

и прелита над лекия автомобил, след което пада върху платното за движение в близост до левия му бордюр, на мястото, където било е установено петното кръв и каската му. В неоспорен протокол за ПТП, съставен в деня на произшествието, е удостоверена настъпилата смърт на водача на мотоциклета.

Автоекспертът, назначен в първата инстанция е възприел обективните данни за физическите характеристики на този участък от пътя въз основа на неоспорените констатации за ориентирите, маркировката, и следите от разпръснати детайли и течности и протривания по платното, така както са били фиксирани в протоколите за оглед на местопроизшествие и МПС, въз основа на непосредствени впечатления на длъжностни лица по повод на разследването на престъпния характер на пътния инцидент. Тези констатации на разследващите органи имат стойност на официален документ по смисъла на чл. 179 ГПК, който се ползва с материална доказателствена сила и затова въззивният съд намира за обосновани с действителни следи от настъпването на фактите, очертаващи поведението на участниците в ПТП, изводите, направени при прилагане на специалните знания на експерта за физичните сили, въздействали върху предметите и околната им среда. Вещото лице е установило категорично, че на това място пътното платно е с обща ширина 10.70м, увеличена с уширение за автобусна спирка от още 2.80м. Участъкът е разделен на три ленти, две от които са били предназначени за движение в обратната на града посока и само една с ширина 3.60м. в посоката на двамата участници, очертана с непрекъсната хоризонтална маркировка, която обаче не е била видима като обозначение(изтрита от асфалта), а прекъсната линия между средната и най-крайна ленти била слабо видима. Според точно установените следи пресичането на траекториите е настъпило извън тази единствена лента, като непосредствено преди сблъсъка, мотоциклетът се е движил по съседната средна лента, предназначена за насрещно движение със скорост от 92,26 км.ч. и това негово движение не е било променено с никаква маневра или реакция, а автомобилът е преминал постепенно с ускорение от най-дясната част към най-лявата част на дясната лентата, пресякъл е изтритата разделителна линия и е навлязъл с около 0.70- до 1 м. в съседната средна лента като е достигнал до скорост от 31.90 км.ч.. Именно в този момент автомобилът е застигнат от мотоциклета, като неговото предното колело се е ударило в задна лява част на около 0.50 см. от края на автомобила. Вещото лице убедително е мотивирало в отговорите по задачите, поставено от ответника причините за възприемане на конкретните стойности при отхвърляне на варианти, изследвани по събрани от разследващи органи свидетелски показания с обективните технически характеристики на съответните МПС, поради което заключението следва да се кредитира с тези стойности. Съдът съпоставя така установения от вещото лице механизъм с обясненията на застрахования водач, дадени пред разследващите органи непосредствено след произшествието (удостоверени в подписан от него протокол на л. 16 от приложеното ДП 186/2017 на РУ- Добрич), които възприема като извънсъдебно писмено признание, изцяло съответстващо на изводите на вещото лице. Затова и кредитира в цялост изводите на автоексперта и конкретно установените в заключението факти както относно възможността на водача на автомобила да възприеме преди започване на движението на отдалечения на поне 240 м. приближаващ се в негова посока

мотоциклетист, така и на обективно обоснованата му преценка, че с включването си в движението не застрашава никого, тъй като дори и при поддържане на несъмнено високата скорост на мотоциклета, това разстояние е било достатъчно, за да може самия автомобил да достигне разрешена за този участък скорост от 50 км.ч. без да бъде застигнат от другия участник в движението (отговор на 8 задача). Същевременно, вещото лице е изследвало и опасните зони за спиране на мотоциклетиста и е установило че във всички варианти, дори и при запазване на скорост от 90 км.ч., отстоянието от 196 м. между двете МПС от момента, в който автомобилът е подал мигача и е започнал постепенното си отклоняване в ляво, е било напълно достатъчно за спиране на мотоциклета, а ширината на пътя(в лентите за насрещното движение и уширението) е била напълно достатъчна за отклоняване и на неговата траектория в ляво за предотвратяване на опасността.

При отговора си на шестата задача, допълнително пояснен от експерта в съдебното заседание, са били сравнени възможностите за безопасно разминаване на двете МПС при съхраняване на скоростите им, но с ограничаване на траекторията на автомобила само в рамките на маркираното единично платно за движение в посока към центъра. Вещото лице и извело 1.32м безопасно странично отстояние, необходимо за изпреварване на по-бавно движещия се автомобил от по-бързо приближаващ се мотоциклет и като го е добавило към ширината на мотоциклета (0.70м) е приело, че сборът от 2.02м надвишава свободната част от лентата 1.32м, като остатък от заетата ѝ част с ширина на автомобила (1.82м.) и безопасното минимално отстояние от десния край на платното (0.46м). Именно въз основа на тези пресмятания е дадено заключението, че дори и автомобилистът да не е пресякъл линията със съседната насрещна лента, мотористът не е можел да го изпревари безопасно и затова само неговото бездействие да предприеме каквато и да е маневра е станало причина за удара, а поведението на автомобилиста е без значение за крайния вредоносен резултат.

Въззивният съд намира, че този извод не може да бъде обоснован при така установените от вещото лице факти. Остатъкът от лентата за движение в посока центъра на града при придържане на автомобилиста в най-дясна част (1.32м.) съвпада изцяло с безопасната дистанция за изпреварване и затова движещия се вече, макар и неправомерно, в средна лента мотоциклетист е можел безпрепятствено да продължи по нея праволинейно и да се размине без контакт с автомобила. За въззивния съд няма съмнение, че постепенното отклоняване на автомобила в ляво е намалявало безопасното странично отстояние между двата паралелно движещи се МПС по начин, който постепенно, но необратимо е повишавал опасността, реализирана в крайна сметка именно след като автомобилът на застрахования водач е преминал в съседната линия. Без този начин на управление на автомобила, но при съхраняване на всички останали елементи на механизма на ПТП, включително неправомерното управление на мотоциклетиста, траекториите на двете МПС не биха се засекли. Ограничаването на преценката на възможност за разминаването само в едната лента за движение не съответства на правомерното за мотоциклетиста оставане в лента за насрещно движение като „спасителна маневра“ за довършване на изпреварването на по-бавно движещо се в негова посока МПС при липса на други участници, ползващи

тази средна лента. Затова въззивния съд преценява, че с поведението си като водач на автомобила, напуснал безопасната най-дясна част от лентата си с направление в ляво при наличие на вече възприет друг участник, управляващ друго МПС в същата посока, застрахованият е причинил независимо от мотоциклетиста съвпадането на траекториите на движението им до удар, респективно и фаталния за починалия краен резултат от него. Оплакването на въззивника за необосновано отричане на независимото съизвършителство на вредоносното ПТП е основателно и това налага въззивният съд да изложи и собствените си мотиви по съществото на спора въз основа на новоустановения факт.

Прекия иск по чл. 432 КЗ гарантира правната възможност на увреденото лице да получи застрахователно обезщетение за претърпените вреди от застрахователя, с който делинквентът е сключил договор за застраховка „Гражданска отговорност“, обезпечаваща неговата деликтна отговорност. По делото няма спор, че ответникът е поел риска от причиняване на вреди при противоправно управление на л.а. „Тойота Рав 4“,с ДК№ТХ 6066 НХ. При вече установената от настоящия съд причинна връзка между поведението на водача и смъртта на другия участник в ПТП, като пряк и непосредствен резултат от телесни увреждания, понесени при удара на мотоциклета в автомобила и последващия удар върху пътната настилка, допълнително следва да се обоснове само противоправност на това поведение на застрахования. Съдът намира, че с постепенното отклоняването на автомобила си в ляво, застрахованият е нарушил конкретно задължение по чл. 15 ал.1 ЗДвП да ползва за движението си само най-дясната свободна лента и общото правило за управление по чл. 5 ал.1 ЗДвП, изискващо въздържане от рисково управление, застрашаващо другите участници. В случая приключването на наказателното разследване с извод за липса на доказано виновно поведение на този водач не обвързва настоящия съд при преценка на гражданска отговорност от правонарушението, тъй като тя се поражда от презумирана вина, а самото причиняване на вреди в чужда правна сфера индикира липса на положена грижа за съхраняване на правно защитими интереси. Затова, дори и да не се доказва субективното отношение на дееца като елемент на престъпно независимо причиняване на съставомерно увреждане, пораждащо наказателна отговорност, за да липсва и гражданска отговорност за виновно причиняване на увреждането, презумпцията по чл. 45 ЗЗД следва категорично да се опровергае. Възражението на застрахователя за случайно деяние, изключващо вината за това поведение не е основателно, тъй като самият автомобилист е признал, че е забелязал преди започване на движението наличието на мотоциклета като участник в движението в неговата посока, а това само по-себе си е било достатъчно да му наложи да полага грижа и за него и да избере траекторията си по начин, който да позволи на този участник да продължи движението си безопасно. Затова, дори и да не осъзнал, че нарушава правилата за движение като пресича изтритата разделителна линия между лентите в този по-широк от обичайното участък от пътя, този водач при полагане на необходимата за такава дейност грижа е можел да предвиди, че повишава опасността за следващия го и явно приближаващ се с повишена скорост друг участник като скъсява страничното отстояние между траекториите им, съответно да предотврати удара като остане в най-дясна и безопасна и за двамата зона на движение по платното.

В заключение, съдът намира, че макар и в различна степен и двамата участници са нарушили правила за движение и виновно и независимо един от друг са причинили сблъсък на МПС и последвала от това смърт на пострадалия П. Г.. Съдът приема за доказан покрития по застраховката на автомобилиста риск, съответно е възникнало и задължението на застрахователя да покрие гражданската отговорност на застрахования водач за причинените от него вреди.

Доколкото отговорността на застрахователя е функционално обусловена от тази на застрахования (чл. 493 ал.1 т.1 КЗ), възражението му за намаляване на обезщетението до незначителен обем, съразмерен с приноса на водача на автомобилиста на осн. чл. 51, ал. 2 ЗЗД изисква окачествяването на влиянието на поведението на всеки от участниците в причинно следствената верига до настъпилия вредоносен резултат. В случая още с предявяване на иска е признато поне равностойно значение, но застрахователят е заявил своевременно и твърдения за значително по-голям принос на починалия. За да определи съотношението съдът възприема установените в съдебната практика критерии (Решение № 18 от 17.09.2018 г. на ВКС по гр. д. № 60304/2016 г., IV г. о.). В конкретния случай съдът преценява от една страна, че и двамата водачи са допуснали нарушения на правилата за движение, като и двамата самостоятелно и на различен етап от развитието на ситуацията са могли при грижливо отчитане на възникналата опасност на пътя да предотвратят удара, но от друга страна значителния по интензитет удар, който е обусловил и тежестта на уврежданията до несъвместими с живота травми е резултат преимуществено от нарушението на мотоциклетиста (управлявал със скорост почти два пъти по-висока от разрешената за пътния участък 50 км.ч.). В тази връзка съдът отчита извода на вещото лице, че при начално движение с разрешената скорост времето за застигането на автомобила би било достатъчно за да развие и той тази скорост, така че двете МПС да продължат паралелното си движение без да се „засекат“ и ударят.

Следва да се съобрази и по-високия риск, поет от мотоциклетиста, който е поддържал значително превишената скорост в населено място въпреки възприемането на включването в движението на участник с по-ниска скорост, с което демонстрира самонадеяно очакване към другия участник да спазва правила за безопасност, както и обстоятелството, че възприемането на ширината на всяка от лентите на платното от водача на автомобила е било затруднено от изтриването на хоризонталната маркировка и допълнително уширение в този участък, съответно проявата му на небрежност е резултат от недооценената нужда да следи бързо развилата се поради високата скорост на настигащия го мотоциклет опасна ситуация. При комплексната преценка на разликата в степента на каузалност на действията на всеки от двамата съпричинители и тяхната обективна вредоносност, както и разликата в субективния елемент и по-тежката противоправност на деянието на пострадалия съдът намира, че приносът на увреждания съизвършител в създаването на условията за ПТП и в крайния вредоносен резултат е поне 70% и затова обезщетението следва да бъде редуцирано до 30 % от еквивалента на стойност на неимуществените вреди.

Между страните няма спор, че смъртта на мотоциклетиста, установена от автоконтролор в протокола за ПТП и потвърдена от патолог с протокол за

оглед на труп, е настъпила като непосредствен резултат от сблъсък на двете МПС. В първата инстанция са разпитани съседите на семейството на починалия от 2012г., чийто показания съдът кредитира като резултат от преки и непосредствени впечатления върху съвместния живот и изградените отношения между починалия П. Г. и ищцата П. А.. Св. П. описва вече трайно установено общо съжителство на П. и близката му приятелка с родителите на починалия, където двойката била възприемана като семейство, а ищцата като снаха. Свидетелката потвърждава, че са демонстрирали взаимно доверие и емоционална близост, типична за щастливо семейство, имали общо домакинство и общи финанси, а след смъртта на П. ищцата за затворила в този дом, престанала да излиза, като рязката промяна в поведението е била коментирана с тревога от свекървата ѝ. Тогава е споделила и съжалението си за пропуснатата възможност за създаването на дете, което планирали с починалия. В същата насока са и показанията на св. П., който пояснява, че младото семейство е имало свое домакинство в двуфамилната къща и приживе на П. съседските семейства са поддържали приятелски отношения и са споделяли намеренията си да отглеждат заедно очаквани деца („да бутат заедно количките“). Свидетелят потвърждава, че снахата е останала да живее в същия дом повече от четири години след смъртта на П., като тъгувала много, загубила интерес към общуването, затворила се в дома си и свекърва ѝ търсила съдействието на приятелите ѝ за възстановяването на жената от мъчителните спомени за починалия.

При така установените факти, съдът намира за доказани следните обстоятелства, които следва да се преценят при определяне на обезщетението за неимуществени вреди в този случай: психическите страдания са резултат от изключително интензивно стресово изживяване на внезапността и необратимостта на загубата на емоционална близост изцяло съответна на дългогодишни стабилни отношения между съпрузи, ползващи се с взаимно доверие, топлота и психологическа подкрепа, налични общи планове за бъдещето и целите на житейската им реализация. Съдът отчита, че възрастта на партньорите (24г. на ищцата и 30 г. на починалия) предполага очакванията им за постоянно съхраняване на стабилната вече връзка от семеен тип и обогатяването ѝ с общуване с общо поколение, като пропуснатите за ищцата възможности несъмнено включват както загубената подкрепа на любим житейски спътник до края на живота ѝ, така и нереализираната за нея възможност за изживее майчинство и да отгледа дете с този партньор. Същевременно крахът на така планираното бъдеще настъпва в един напреднал момент на общуването и привързването на партньорите, а това препятства възможността за бърза адаптация и пренасочване на интересите на преживялата загубата жена към друго заместващо тази близост общуване. В тази връзка е показателно установеното продължително пребиваване в дома, съхранил спомените за починалия и нежеланието ѝ да се откъсне от тази среда за период надхвърлящ обичайната едногодишна рамка на преодоляване на траурна мъка. Напротив почти пет години след смъртта на партньора ѝ, ищцата не успяла да формирала свой нов социален кръг и е била силно зависима емоционално от връзката с родственици на починалия.

Въззивният съд преценява, че справедливото обезщетение следва да се определи за доказано негативно емоционално изживяване (психично

страдание) при началния стрес, мъчителното възстановяване на ищцата от преживяното травмиращо събитие, както и предвидими със сигурност съпътстващи живота на ищцата травмиращ спомен и усещане за невъзвратима загуба на социална функция на съпруга, които неминуемо ще бъдат понесени до появата на нова връзка, обусловена от пълното, но все още недовършено преработване на спомена за починалия.

При това положение значение за размера на справедливото обезщетение, гарантирано в чл. 493а ал. 3 КЗ, вр. чл. 51 ал.1 и чл. 52 ЗЗД на увредено лице за понесените страдания на съжителка, лишена от общуването с починалия партньор във фактическата семейна връзка, следва да се определи по критерии за оценка на неимуществени вреди, така както са установени в задължително тълкуване(т. 2 от ППВС № 4 /25.05.1961 г.), изцяло приложимо и при действаща уредба на отговорността на автомобилисти, покривана при задължителна застраховка. В съдебната практика за оценяване на конкретни обективни измерения на иначе абстрактното понятие за справедливост освен фактическата близост в изградената семейна емоционална връзка, и възрастта на лицето внезапно загубило най-близък по-степен близък, продължителността на съществуването до момента общуване и възможностите за компенсиране на липсата му в бъдеще (Решение № 139 от 14.01.2020 г. на ВКС по т. д. № 2135/2018 г., I т. о., ТК), като допълнителен критерий за фиксиране на паричен израз на справедливата компенсация се отчитат и икономическите фактори като конкретния стандарт на живот в страната, една от проявите форми на която са и нормативно определените лимити за отговорността на застрахователя, независимо че те сами по себе си не са пряк израз на принципа за справедливост по смисъла на чл. 52 ЗЗД, и казуалната практика на съдилищата за аналогични случаи(Решение № 9 от 4.02.2022 г. на ВКС по т. д. № 185/2021 г., II т. о., ТК).

Като има предвид, че вредите, не се ограничават само до изживените в момента на самото трагично събитие болки и страдания, а продължават макар и с намаляваща интензивност да характеризират живота на увредената и ще влияят негативно на емоционалната ѝ сфера поне докато отпадне траурното самоограничение в социалните ѝ контакти и тя съумее да изгради нови връзки в нов социален контекст, съдът намира, че дължимото обезщетение за неимуществени вреди следва да се определи в размер на 150 000 лева. Този размер е съобразен както с нивата на застрахователно покритие за неимуществени вреди за процесния период, така и с икономическата конюнктура в страната към момента на увреждането 2017г. и установената в тази насока съдебна практика (използвани като помощни критерии). Съдът намира, че с така определеното обезщетение се постигна справедливият баланс между претърпени вреди в резултат на деликта и паричното измерение на нуждата от обезвреда, респ. спасен е принципът за справедливост по чл.52 от ЗЗД, без обезщетението да представлява средство за повишаване на стандарта на живот на увреденото лице(работеща млада жена с не висок доход, деклариран в хода на процеса). Този размер е съответен на динамиката на икономическите процеси в страната, според утвърдената практика съобразена от въззивната инстанция на обезщетения, определяни в предходни периоди, вариращи от 90 000лв до 150 000лв (напр. Решение № 27 от

22.06.2022 г. на ВКС по т. д. № 239/2021 г., I т. о., ТК, Решение № 172 от 11.01.2017 г. на ВКС по т. д. № 2140/2015 г., II т. о., ТК Решение № 212 от 11.01.2018 г. на ВКС по т. д. № 738/2017 г., II т. о., ТК, Решение № 14 от 14.02.2022 г. на ВКС по т. д. № 1293/2020 г., I т. о., ТК, Решение № 60170 от 17.01.2022 г. на ВКС по т. д. № 2027/2020 г., I т. о., ТК) и значително по – високите размери за увреждания, настъпили след увеличаване на покритието повишените лимити на отговорност на застрахователите с изменението на чл. 492 КЗ през 2018г.

Така при отчитане на намаляване на този еквивалент до 30 % съответно на приноса на застрахования водач) обезщетението, което застрахователят следва да покрие достига до 45 000лв. В този размер претенцията на ищцата е основателна. Възражението на застрахователя за изсрочване на вземането по давност е неоснователно, доколкото претенцията пред застрахователя е била предявена преди изтичането на петгодишен период от дата на настъпване на увреждането(чл. 378 ал. 9 вр. ал. 2 КЗ). Предявеният пряк иск следва да се уважи за така установения размер и да се отхвърли за горницата над 45 000лв до 60 000лв. **Доколкото неоснователната горница само отчасти съвпада с отхвърлена от първата инстанция сума**, за която обжалваното решение следва да се потвърди, **на ищцата следва да се присъди дължимата сума**, като в тази част се отмени обжалвания отхвърлителен диспозитив.

Към присъдената от въззивния съд главница следва да се добавят претендираните законни лихви. На основание чл. 84, ал. 3 от ЗЗД при задължение за обезщетяване на вреди от непозволено увреждане длъжникът се смята в забава и без покана, респ. процесното парично вземане, произтичащо от непозволено увреждане, е изискуемо от датата на причиняване на неимуществените вреди, които обезщетява. Задължението на застрахователя обаче, макар и функционално да е обусловено от задължението на застрахования да обезщети вредите на третото лице, е вторично и затова компенсаторните по характер лихви следва да се изплащат от застрахователя, но само доколкото е бил поставен в забава след уведомяването му за настъпилото застрахователно събитие от застрахования или от увредените лица. Според установената вече трайно съдебна практика (решение № 50102 от 20.10.2022 г. на ВКС по т. д. № 1428/2021 г., II т. о., ТК, решение № 72 от 29.06.2022 г. по т. д. № 1191/2021 г. и решение №50135/11.11.2022 по дело №2026/2021 на I т. о.) нормативната уредба по КЗ лимитира отговорността на застрахователя за лихви, дължими от застрахования след предявяване на претенцията на увредената, а в случая няма спор, че това е станало едва на 23.02.2022г. В преписката на разследващите органи е налично и по-ранно искане от страна на застрахователя за снабдяване с данни за резултата от разследването на престъпния характер на пътния инцидент, но то е обосновано с признание за изплащане на обезщетението по имуществена застраховка „каска“ на застрахован собственик, поради което не може да се възприема и като признание и на неизгоден за застрахователя факт на узнаване на породена от същия инцидент допълнителна отговорност за неимуществени вреди, причинени на други лица. Законът диференцира отговорността на застрахователя за собствената му забава – чл. 497 КЗ – от отговорността му за забава, като функционално обусловена от отговорността на делинквента - чл.

494, т. 10 КЗ, чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ, вр. с чл. 429, ал. 2, т. 2, вр. с ал. 3, вр. с чл. 430, ал. 1, т. 2 КЗ. Застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквента за дължимата лихва за забава от датата на уведомяването, а след изтичане на срока по чл. 496, ал. 1 КЗ и при липса на произнасяне и плащане на обезщетение от застрахователя, същият дължи законната лихва върху обезщетението за собствената си забава. Лихвите за периода от датата на деликта до датата на уведомяване на застрахователя не се покриват от застрахователя, а разликата в периодите по отношение на дължимото спрямо увреденото лице обезщетение за забава от делинквента и съответно - от застрахователя, не се отразява в диспозитива на решението по прекия иск, тъй като би било от значение само при основание за регрес спрямо делинквента. (Решение № 50006 от 23.02.2023 г. на ВКС по т. д. № 2407/2021 г., I т. о., ТК, решение 14 от 14.02.2022 г., т. д. № 1293/2020 г. на ВКС, I т. о. и Решение № 50001 от 3.02.2023 г. на ВКС по т. д. № 2530/2021 г., I т. о., ТК). Затова въззивният съд не намира основание да уважава акцесорното вземане за лихви за периода преди 23.02.2022г.

Промяната в крайния резултат от разглеждането на делото налага преразпределението на отговорността за **разноски в двете инстанции**. Претенцията за разноски е акцесорна и затова въззивният съд може да разглежда само такава част от искането, която е съответна на новото произнасяне по същество (45 000/60 000). В случая ищцата е възложила адвокатска услуга на адвокатско дружество, регистрирано по ЗДДС, с договори за правна помощ за всяка от инстанциите (л.91 от дело на ДОС и л. 44 от настоящото дело), в които е отразена уговорка за безплатно обслужване, а материалните затруднения на доверителката са установени по повод освобождаването ѝ от задължението за внасяне на такси. Въззивният съд намира, че услугата е изпълнена (чрез действия на посочения от дружеството преупълномощен адв. В.) и е породено вземане до размер на минимално възнаграждение, предвидено в нормативен акт с добавен ДДС. Цената на услугата, получена от ищцата за представителство във всяка от инстанциите възлиза на 2796 (2330 + ДДС), определена по чл. 7 ал.2 т.4 НМРАВ (редакция от 31.07.2020г.), действала към започване на изпълнението на поетото безплатно обслужване с предявяване на иска и с подаване на въззивната жалба. Нормирането на размера изключва възраженията за прекомерно уговаряне на разходи от тази страна. Съответно съразмерната на основателната претенция част от възнаграждение с ДДС възлиза на 2097лв и в този размер на ответника следва да се възложат разходи за всяка инстанция или общо 4194лв. следва да бъдат изплатени по сметка на адвокатското дружество, поело защитата на тази страна (чл. 38 ал. 2 ЗАдв).

Общият размер на направените от ответника разноски в първата инстанция възлиза на присъдените 780лв и допълнително внесени (след осъждане) 400лв, от които съразмерна на неоснователна претенция част (15000/60000) са само 295лв., съответно до този размер следва да се намалят разноските, дължими от ищцата, като се намали определената сума в обжалвания акт. Допълнително за защита във въззивна инстанция юрисконсултът е поискал определяне на възнаграждение, което е поискано в максималния размер за претенция с такъв размер (чл. 25 ал. 2 вр. ал.1 НЗПП). С оглед на заявената по делото позиция от страна на ответника,

възпроизвеждаща изцяло теза пред първа инстанция и защита само по един от елементите от фактическия състав, съдът преценява като адекватен на обема на това представителство размер ненадхвърлящ определения в първа инстанция размер от 150 лв. Така съразмерната част от разходите за настоящата инстанция следва да се ограничи до 37.50 лв.

Съответно на произнасянето по същество в тежест на осъдения в полза на освободено от такси лица ответник следва да се възложи и дължима държавна такса платима съответно по сметка на първоинстанционния съд в размер на 1800лв и на въззивния съд в размер на 900лв.

Мотивиран от гореизложеното и на осн. чл. 271 ГПК, съставът на Варненски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №93/03.10.2022г., постановено по ТД №66/2022г. на ОС-Добрич (електронно дело 20223200900066) **в частта, с която е отхвърлена** предявена пряка претенция за присъждане на застрахователно обезщетение **до размер на 45 000 лв.** за неимуществени щети, причинени на увредена от смърт на лицето, с което фактически е съжителствала на съпружески начала, причинена от застрахован по задължителна застраховка „гражданска отговорност“ автомобилист, ведно със съответна законната лихва върху главницата, възложени са и са **ОПРЕДЕЛЕНИ** разноски в тежест на ищцата **над 295 лв. до 780 лв.,** като вместо него **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА „ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ“ АД, ЕИК 030269049, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Княз Александър Дондуков №68 **да заплати** на П. К. А. ЕГН ***** от гр. Добрич, ул. Велико Търново №49 **сумата 45 000 лв.**(четиридесет и пет хиляди лева) представляваща пълен размер на застрахователно обезщетение дължимо по силата на договор за застраховка „Гражданска отговорност“ по застрахователна полица №BG/08/116001184585 за неимуществени вреди от претърпени болки и страдания от загубата на фактически съжителствал с нея на съпружески начала П. В. Г. Г., починал в следствие на ПТП, съпричинено на 05.03.2017г. в гр. Добрич при независимо нарушение на правилата за движение от водач на л.а. „Тойота Рав 4“, с ДК№ТХ 6066 НХ, ведно със законната лихва върху тази главница от 23.02.2022г. (датата на уведомяване на застрахователя) до окончателното изплащане на задължението на осн. чл.432, ал.1 от КЗ, вр. чл. 493а ал. 3 във вр. с чл.45 и чл.52 от ЗЗД, съответно чл.429, ал.3, във вр. с ал.2, т.2 от КЗ, чл.86, ал.1 и чл.84, ал.3 ЗЗД, и чл.497 ал.1 от КЗ.

Присъдената сума може да бъде изплатена по посочена от ищцата клиентска сметка в ОБЩИНСКА БАНКА – клон Добрич с IBAN BG 72SOMB91301010120201.

ОСЪЖДА „ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ“ АД, ЕИК 030269049, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Княз Александър Дондуков №68 **да заплати** на АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО „В. и ДИМВИТРОВА“ БУЛСТАТ 175615898, със седалище и адрес на управление гр. Добрич, ул. Д-р Иван Петаков № 9 ет.3 офис 13, чрез управителя адвокат Н. В., сума от

4194 лв. (четири хиляди сто деветдесет и четири лева), представляваща сбор от части от дължими **адвокатски възнаграждения** за безплатно процесуално представителство на ищцата П. К. А. в първа и въззивна инстанции, съразмерна на основателна част от предявена претенция, на осн. чл.38, ал.2, във вр. с ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата и чл. 78 ал. 1 ГПК.

ОСЪЖДА „ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ“ АД, ЕИК 030269049, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Княз Александър Дондуков №68 да заплати на в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на ОС-Добрич сумата от **1800 лв.** (хиляда и осемстотин лева), представляваща дължима по делото държавна **такса** по основателния размер на исковете, на осн. чл. 78 ал.6 ГПК.

ОСЪЖДА „ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ“ АД, ЕИК 030269049, със седалище и адрес на управление гр. София, бул. Княз Александър Дондуков №68 да заплати на в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на Апелативен съд – Варна сумата 900 лв.(деветстотин лева), представляваща дължима по делото държавна **такса** за въззивно обжалване, на осн. чл. 78 ал.6 ГПК.

УКАЗВА на осъденото лице, че следва да представи пред първата инстанция доказателства за заплатената присъдена в полза на бюджета сума, като при пропускане на 7-дневен срок след влизане в сила на решението, ще бъде издаден служебно изпълнителен лист, като в него допълнително ще бъде начислена и такса от 5 лв. и законна лихва по чл. 1 от ЗЛДТДПДВ, на осн. чл. 109 от ПАС.

ПОТВЪРЖДАВА решение №93/03.10.2022г., постановено по ТД №66/2022г. на ОС-Добрич (електронно дело 20223200900066) **в останалите обжалвани части, с които е отхвърлена** същата претенция за присъждане на застрахователно обезщетение над 45 000 лв. **до 60 000лв.**, ведно с акцесорно искане за присъждане на законната лихва върху главницата от 03.05.2017г до 22. 23.02.2022г., както и са били присъдени в тежест на ищцата **ОПРЕДЕЛЕНИ** до размер от **295 лв.** в полза на ответника **разноски за първа инстанция.**

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен касационен съд по общия ред на глава 22 от ГПК при условията на чл.280 ал. 1 и 2 ГПК в месечен срок от връчването на преписа на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____